

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus

w sprawie z powództwa Z. K., K. M., M. M., A. M. i J. M.

przeciwko "R.(...)" sp. z o.o. w K., Skarbowi Państwa - Wojewodzie A. i Prokuraturze Okręgowej w K. oraz Gminie Miejskiej K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 grudnia 2008 r.,

na skutek skargi powodów o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2007 r., sygn. akt III CSK (...),

- 1. odrzuca skargę powódek A. M. i J. M. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK (...),**
- 2. przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. wnioski Z. K., K. M. i M. M. o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK (...).**

Uzasadnienie

Sąd Najwyższy postanowieniem z 22 czerwca 2007 r. sygn. akt III CSK (...) odrzucił skargę kasacyjną powodów Z. K., K. M., M. M., A. M. i J. M. od wyroku Sądu Apelacyjnego z 27 lipca 2006 r., sygn. akt I ACa (...), bowiem nie zawierała ona wniosku o przyjęcie do rozpoznania z uzasadnieniem.

W dniu 3 października 2008 r. powodowie reprezentowani przez pełnomocnika-adwokata wnieśli skargę o wznowienie postępowania zakończonego wymienionym wyżej postanowieniem, wskazując niezgodność art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. stanowiących podstawę postanowienia Sądu Najwyższego, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji, stwierdzoną wyrokiem Trybunału

Konstytucyjnego z 1 lipca 2008 r. sygn. akt SK 40/07, opublikowanym w Dz. U. Nr 120, poz. 779 z 8 lipca 2008 r.

Skarżący domagali się uchylenia postanowienia Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2007 r. sygn. III CSK (...) wraz zasądzeniem kosztów postępowania a także zwolnienia powodów od „ponoszenia kosztów postępowania” na podstawie art. 100 ust. 2 w związku z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 1 lipca 2008 r. orzekł, że art. 398⁴ § 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz, że art. 398⁶ § 2 i 3 w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie - bez wezwania do usunięcia braków - skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 powołanej ustawy, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 2 Konstytucji.

Zgodnie z art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego ma moc obowiązującą z dniem ogłoszenia, chyba że Trybunał określi inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Skutek określony w taki sposób nie może być inaczej rozumiany niż prospektywnie, jednak w odniesieniu do stanów ukształtowanych prawomocnym orzeczeniem sądu lub rozstrzygnięciem innego organu zasada działania na przyszłość doznaje wyłomu w art. 190 ust. 4 Konstytucji stanowiącego, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Powoływany przepis nie pozwala uznać, że wyrok Trybunału stwierdzający niezgodność aktu normatywnego z aktem wyższego rzędu mógłby mieć zastosowanie tylko do orzeczenia, które uprawomocniło się po jego ogłoszeniu, byłby to bowiem przypadek niezgodności z prawem już ukształtowanym i promulgowanym. Wskazuje na to również sposób liczenia biegu terminu (art. 407 § 2 k.p.c.).

Takie zdarzenie, jak niezgodność z prawem (ukształtowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego) orzeczenia sądu albo rozstrzygnięcia innego organu podlegają kontroli instancyjnej lub nadzwyczajnej, a nie wznowieniu na podstawie określonej w art. 190 ust. 4 Konstytucji oraz – w postępowaniu cywilnym - art. 401¹ k.p.c. Dlatego należy uznać dopuszczalność wznowienia na przytoczonej podstawie prawomocnych orzeczeń wydanych w postępowaniu cywilnym, przed ogłoszeniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

W rozpoznawanej sprawie właściwy do orzekania w przedmiocie wznowienia postępowania jest Sąd Najwyższy. Skarga złożona przez pozwanych, jak każde pismo wszczynające postępowanie, podlega badaniu pod kątem warunków formalnych oraz obowiązku uiszczenia opłaty. Stosownie do art. 126² § 1 k.p.c. sąd nie podejmie żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata, natomiast art. 3 ust. 2 pkt 8 lit.a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przewiduje opłatę sądową m.in. od skargi o wznowienie postępowania. Ze względu na współuczestnictwo po stronie powodowej, należy ponadto zwrócić uwagę na art. 4 tej ustawy wymagający indywidualnej kontroli spełnienia fiskalnego obowiązku strony wobec Skarbu Państwa. Z przepisu wskazanego wynika pierwszeństwo rozstrzygnięcia kwestii opłat, jako wstępnej wobec istoty postępowania, dlatego kierując się art. 117 § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Najwyższy przekazał wniosek Sądowi Okręgowemu w K. do rozpoznania wniosku powodów wymienionych w pkt 2. postanowienia.

Odnosnie do powodów A. M. i J. M. skarga została uznana za niedopuszczalną. Z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z 27 lipca 2006 r., zaskarżonego skargą kasacyjną przez powodów wynika, że J. M. oraz A. M. żądały zasądzenia na rzecz każdej z nich odszkodowania w wysokości indywidualnie oznaczonej. Roszczenie powódek oraz pozostałych powodów oparte było na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, co oznacza, że zachodziło między nimi współuczestnictwo procesowe formalne (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.). Kwoty dochodzone przez A. M. i J. M. nie osiągały progu dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o roszczenia majątkowe a zatem zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., ich skargi kasacyjne były niedopuszczalne. Okoliczności tej nie zmienia wskazanie przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 czerwca 2007 r. podstawy odrzucenia skargi wymienionej w art. 398⁶ § 2 k.p.c., ponieważ była ona wówczas wystarczająca. W razie wznowienie postępowania i uchylenia postanowienia objętego skargą, przedmiotem ponownego rozpoznania byłaby nadal

skarga kasacyjna wniesiona 28 grudnia 2006 r., a przedmiotem postępowania naprawczego byłby tylko „brak pisma” wynikający z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. W takiej sytuacji wykładnia językowa art. 401¹ k.p.c. prowadząca do wniosku o konieczności wznowienia postępowania i uchylenia (w tej części) postanowienia Sądu Najwyższego odpowiadającego prawu nie może być akceptowana, gdyż prowadziłaby do wniosku o nieracjonalności ustawodawcy.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. uznał skargę o wznowienie postępowania za niedopuszczalną i odrzucił ją w części wskazanej w pkt 2 postanowienia.